

Струка (назив): Све струке осим: Економија, право и трговина; Туризам и угоститељство				
Занимање (назив): Сва занимања осим: Пословно-правни техничар, угоститељски техничар, туристички техничар, кулинарски техничар;				
Предмет (назив): ИСТОРИЈА				
Опис (предмета): Општеобразовни				
Модул (наслов): Историја Срба				
Датум:	август, 2020. године	Шифра:	Редни број:	01
Сврха				
- да се ученици упознају са основним токовима историје српског народа, значајним идејама, процесима, појавама, догађајима и личностима; - да се код ученика развија осјећај родољубља, посебно осјећај љубави према слободарским традицијама српског народа и вриједностима српског културног наслеђа.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Основно знање, вјештине и ставови стечени у претходном образовању.				
Циљеви				
- стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свијести; - разумијевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности; - развијање индивидуалног и националног идентитета; - стицање и проширивање знања, развијање вјештина и формирање ставова неопходних за разумијевање савременог свијета; - унапријеђивање функционалних вјештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву (истраживачких вјештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумијевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога); - оспособљавање за дјелотворно коришћење информационо-комуникационих технологија; - развијање свијести о потреби сталног усавршавања и свијести о важности његовања културно-историјске баштине.				

Теме				
1. Срби у средњем вијеку 2. Српски народ од краја XV до почетка XIX вијека 3. Српски народ у борби за ослобођење и уједињење (1804–1878)				
Теме и наставне јединице	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
СРБИ У СРЕДЊЕМ ВИЈЕКУ - Досељавање Словена на Балканско полуострво - Српске државе у раном средњем вијеку - Стефан Немања и његово наслеђе - Свети Сава и аутокефална Српска црква - Србија као велика сила на Балкану - Босна од бана Кулина до Стефана II Котроманића - Крај Српског царства. Маричка и Косовска битка. - Успон Босне. Постанак Херцеговине - Држава српских деспота - Зета Балшића и Црнојевића	- опише начин живота старих Словена; - наведе узроке и последице сеобе Словена; - процијени значај ширења хришћанства и писмености међу Словенима; - опише дјелатност Ћирила и Методија; - наброји српске територије, државе и најзначајније владаре у раном средњем вијеку; - опише свакодневни живот и ратове Стефана Немање; - објасни оснивање Хиландара; - процијени значај Светог Саве за српски народ; - објасни оснивање аутокефалне Српске цркве;	- покаже на карти прапостојбину старих Словена; - објасни на карти главне правце сеобе Словена; - анализира процес настанка и развоја феудалног друштва; - прикаже друштвене класе у средњем вијеку; - утврди процес изграђивања државности српских земаља; - разликује области унутар српског етничког простора; - анализира однос Византије према Србима; - објасни значај Стефана Немање као владара и родоначелника династије Немањића;	- унаприједи знања о прошлости; - развија благонаклон однос према културно-историјском наслеђу; - развија способност да на основу различитих историјских извора реконструише и процјењује историјске догађаје по важности и даје свој критички став о тим догађајима; - разумије историјске коријене савремених политичких и друштвених промјена; - развија љубав за национални идентитет повезан са смислом за поштовање различитости; - унапређује позитиван став према промјенама и иновацијама; - изграђује способност реаговања на друштвено неприхватљиво понашање; - његује способност вредновања подвига и личног херојства; - афирмише спремност да	Наставницима се препоручује да што више користе историјске изворе и литературу, као и корисне сајтове на интернету. То се односи на све наставне теме и наставне јединице. Такође, методичко-дидактичке препоруке су да се што мање користи фронтални облик рада, те да се примјењује активно учење, интерактивна настава, рад у групама, као и да се подстиче самосталност рада и креативност ученика. - припремити географске карте Европе и Балканског полуострва, као и историјске карте српских средњовјековних земаља и показати на картама: 1. територију коју су насељавали стари Словени прије сеобе, 2. правце њихове сеобе на Балканско полуострво, 3. простор на којем се до средине X вијека учврстила српска етничка свијест, 4. подјелу српских земаља на Србију (Рашку и Босну) и Приморске крајеве (Дукљу/Зету, Травунију/Требиње, Хум/Захумље и Паганију/Неретљанску област), 5. земље које је ујединио Стефан Немања, 6. правце ширења Србије у доба Немањића, 7. распад Српског царства, 8. правце ширења Босне у доба Котроманића,

- Пад српских држава под Турке - Српска средњовјековна култура	- наведе узроке и последице сукоба око Немањиног наслеђа; - истакне значај привреде за развој државе Немањића; - опише главна обиљежја проглашења Српског царства и Српске патријаршије; - објасни да је Босна била област у саставу Србије; - повезује појаве и догађаје из историје средњовјековне Босне у односу на сусједне државе; - наведе узроке и последице распада Српског царства; - опише правце ширења Босне под краљем Твртком; - објасни како су владари Босне и странци називали становнике Босне; - поткријепи аргументима постанак Херцеговине; - опише државно и друштвено уређење српских земаља; - објасни поријекло и долазак Турака на Балканско полуострво;	- анализира узроке српских ратова против сусједних држава; - покаже на карти правце ширења Србије за вријеме владавине краља Милутина и краља/цара Душана; - објасни узроке доношења Душановог закона; - наведе сличности и разлике између православног хришћанства и учења Цркве босанске; - објасни узроке преношења краљевства у Босну; - анализира последице Маричке и Косовске битке; - опише улогу кнеза Лазара, Вука Бранковића и Милоша Обилића и анализира различита тумачења њихове улоге; - објасни историјски значаја Видовдана; - анализира узроке и последице пада српских земаља под Турке; - истражи положај	превазиђе стереотипе и предрасуде; - подстиче способност разликовања чињеница од тумачења; - његује способност поштовања људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност; - развија критички однос према информацијама које објављују масовни медији; - развија одговорност за укључивање у процес доношења одлука.	9. правце надирања Турака и мјеста најзначајнијих битака. - припремити и показати ликовне представе (копије фресака): Ћирила и Методија, Стефана Немања, Светог Саве, краља Стефана Првовјенчаног, краља Милутина, краља Стефана Дечанског, цара Душана, кнеза Лазара Хребелановића и деспота Стефана Лазаревића; - припремити и објаснити паное са родословима српских средњовјековних династија, посебно Немањића, Котроманића и Лазаревића; - припремити одломке из српских средњовјековних повеља и житија и прочитати их; - припремити Душанов законик, прочитати и анализирати чланове: 50, 53, 54, 94, 166, 171 и 172; - припремити <i>Похвалу кнезу Лазару</i> патријарха Данила III и текст натписа на мраморном стубу на Косову и прочитати њихове дијелове; - припремити одломке из епских народних пјесама преткосовског, косовског и покосовског циклуса и прочитати њихове дијелове; - припремити и показати слике цркве Светог Петра у Расу, Светог Михаила у Стону, као и манастира: Студенице, Хиландара, Жиче, Милешеве, Мораче, Пећке патријаршије, Грачанице, Високих Дечана, Раванице и Манасије/Ресаве; - припремити и показати слику, тј. фреску Бијелог Анђела из Милешеве, као и неколико страница Мирослављевог јеванђеља; - за рјешавање аналитичких и истраживачких задатака, ученицима препоручити употребу корисних сајтова на интернету (ови задаци се могу радити у току наставе или се могу задати за рад код куће).

	- именује мјеста и вријеме одигравања најзначајнијих битака између Срба и Турака; - утврди положај Српске деспотовине и Зете; - наведе редослијед пада српских држава под Турске; - наброји српске династије у позном средњем вијеку; - утврди значај главних задужбина српских средњовјековних владара и најзначајније тековине српске средњовјековне културе.	жена у српском народу током средњег вијека; - препознаје на фотографијама и цртежима рашку градитељску школу, српско-византијски стил и моравску градитељску школу.		
СРПСКИ НАРОД ОД КРАЈА XV ДО ПОЧЕТКА XIX ВИЈЕКА - Положај српског становништва у Османском царству - Пећка патријаршија (1557–1766) - Отпор Срба османској власти. Хајдуци и ускоци - Ратови хришћанских сила против Османског царства и	- опише правце турских освајања на тлу Европе током XVI и XVII вијека; - објасни положај српског становништва у Османском царству; - наведе најзначајније српске патријархе; - разликује хајдуке и ускоке; - анализира узроке ратова хришћанских сила против Османског царства;	- објасни основне карактеристике државног и друштвеног уређења Османског царства; - наведе сличности и разлике између османског феудалног система и њему одговарајућег државног уређења; - истражи положај жена у Османском царству; - објасни процесе		- припремити географску карту Средоземља и Балканског полуострва, као и одговарајуће историјске карте и показати на картама: 1. територију која је била обухваћена Османским царством, 2. територију која је била обухваћена Пећком патријаршијом, 3. нова духовна и културна средишта Срба; 4. територију која је била обухваћена Војном крајином. - припремити један од наведених историјских извора: <i>Молитва заспалом Господу патријарха Арсенија III Чарнојевића</i>, <i>Књигу о српским царевима и о турској војни против хришћанског цара и о запустелој земљи српској</i> Атанасија

велике сеобе Срба - Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу - Дубровачка република	- именује ратове хришћанских сила против Османског царства; - опише значај Војне крајине; - објасни положај српског становништва у Хабзбуршком царству и Млетачкој републици; - анализира притисак хрватског племства и римокатоличке цркве на Србе; - наброји нове духовне центре српског народа; - објасни узроке успона Дубровника; - наведе најзначајније тековине српске културе ренесансе и барока и најзначајније представнике.	данка у крви и исламизације; - покаже на карти које територије је обухватала Пећка патријаршија; - анализира улогу Пећке патријаршије у очувању идентитета Срба; - даје критички став о узроцима спаљивања моштију Светог Саве; - објасни узроке сеоба Срба; - опише и покаже на карти правце Прве и Друге велике Сеобе Срба; - покаже на карти Војну границу; - анализира привилегије које су Срби добили у Хабзбуршкој монархији; - утврди особености положаја Дубровачке републике.		Даскала Србина, <i>Житија цара Уроша</i> Патријарха Пајсија Јањевца и <i>Влашке статуте</i>, и прочитати његове дијелове; - припремити и показати слике: Мехмеда Соколовића, патријарха Макарија Соколовића, патријарха Арсенија III Чарнојевића, патријарха Арсенија IV Јовановића Шакабенте, епископа Василија Јовановића (Светог Василија Острошког), Стојана Јанковића, Руђера Бошковића и Саве Поповића Текелије; - припремити одломке из епских народних пјесама хајдучког циклуса и ускочког циклуса и прочитати их; - припремити и показати слике фрушкогорских манастира, Сент Андреје, манастира: Тврдош, Житомишлић, Рмањ, Гомионица, Озрен и Папраћа, затим неколико страница из издања Горажданске штампарије (1519), слике Чајничке Краснице (иконе Пресвете Богородице Чајничке), Старе српске цркве у Сарајеву, Гази Хусреф-бегове џамије у Сарајеву, Ферхад-пашине џамије у Бањој Луци, као и Дубровника; - за рјешавање аналитичких и истраживачких задатака, ученицима препоручити употребу корисних сајтова на интернету (ови задаци се могу радити у току наставе или се могу задати за рад код куће).
СРПСКИ НАРОД У БОРБИ ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ И УЈЕДИЊЕЊЕ (1804–1878) - Србија од 1804. до 1878. године	- опише прилике у Београдском пашалуку уочи Српске револуције; - објасни узроке, главне токове и посљедице Српске	- анализира историјски значај Српске револуције; - наведе сличности и разлике између Првог и Другог српског устанка;		- припремити географску карту Балканског полуострва, као и одговарајуће историјске карте и показати на картама: 1. територију која је била обухваћена Српском револуцијом, 2. ширење територије Србије до 1878, 3. ширење територије Црне Горе до 1878,

- Стварање државе у Црној Гори - Буне и устанци Срба у Босни и Херцеговини против турске власти (до 1878) - Срби у Јужној Угарској. Српска Војводина	револуције; - наведе најзначајније битке и личности Српске револуције; - опише политичке и друштвене прилике у Кнежевини Србији; - процијени улогу Српске православне цркве у стварању државе у Црној Гори; - објасни улогу Петра I и Петра II Петровића Његоша; - наведе узроке буна и устанака Срба у Босни и Херцеговини; - наброји буне и устанке Срба у Босни и Херцеговини до 1878; - покаже на карти подручја у Босни и Херцеговини која су била захваћена бунама и устанцима; - опише положај Срба у Јужној Угарској и објашњава тековине њихове културе; - процјењује узроке и посљедице стварања Српске Војводине; - опише ослободилачке ратове Србије и Црне Горе 1875–1878;	- анализира сличности и разлике између личности и политике Карађорђа и Милоша Обреновића; - објасни изградњу државности Србије и Црне Горе; - даје критички став о српском националном покрету у Босни и Херцеговини; - истражи рад и дјело Стаке Скендерове; - објасни међународни значај Велике источне кризе; - критички вреднује резултате Берлинског конгреса;		4. подручја у Босни и Херцеговини која су била обухваћена бунама и устанцима до 1878, - припремити и показати слике, односно фотографије: Карађорђа, хајдук Вељка Петровића, Стевана Синђелића, проте Матеје Ненадовића, кнеза Милоша Обреновића, Доситеја Обрадовића, Вука Караџића, Илије Гарашанина, кнеза Александра Карађорђевића, кнеза Михаила Обреновића, Петра I Петровића Његоша, Петра II Петровића Његоша, кнеза Данила Петровића Његоша, Петра Поповића Пеције, Луке Вукаловића, Голуба Бабића, Светозара Милетића, - припремити једну од епских народних пјесама циклуса ослобођења Србије или циклуса ослобођења Црне Горе и прочитати њене дијелове. Као алтернативу, припремити пјесму <i>Востани Србије</i> Доситеја Обрадовића или <i>Посвету праху оца Србије</i> Петра II Петровића Његоша, и прочитати њене дијелове; - припремити и прочитати текстове Вука Караџића о стању уочи Српске револуције; - припремити текст Хатишефира из 1830, прочитати и анализирати чланове: 1, 2, 6 и 15; - припремити Устав Србије из 1835. (Сретењски устав), прочитати и анализирати чланове: 111, 118 и 119. - припремити Законик кнеза Данила из 1855, прочитати и анализирати чланове 1 и 95. - припремити, прочитати и анализирати прогласе устаничких четовођа о уједињењу Босне са Србијом и Херцеговине са Црном Гором; - за рјешавање аналитичких и истраживачких задатака, ученицима препоручити употребу корисних сајтова на интернету (ови задаци се могу радити у току наставе или се могу задати за рад код куће).

Интеграција				
- Српски језик - Географија - Православна вјеронаука - Култура религија - Информатика				
Извори и литература				
- Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске; - Мира Шобот, Бранка Штрбац, Есад Заховић, <i>Историја за 1. разред средњих стручних школа осим занимања пословно-правни техничар, туристички техничар и угоститељско-кулинарски техничар</i>, ЗУНС Источно Сарајево - Благојевић Милош, <i>Србија у доба Немањића</i>, Београд 1989. - Благојевић Милош и Медаковић Дејан, <i>Историја српске државности, I, Од настанка првих држава до почетка српске националне револуције</i>, Нови Сад 2001. - Богдановић Димитрије, <i>Књига о Косову</i>, Београд 2006. - Васић Милан, <i>Исламизација на Балканском полуострву</i>, Изабрана дјела Милана Васића, I, (приредио Раде Михаљчић), Бања Лука – Источно Сарајево 2005. - Веселиновић Андрија и Љушић Радош, <i>Српске династије</i>, Београд – Нови Сад 2001. - <i>Грађа о прошлости Босне</i>, I–X, Бања Лука 2008–2018. - Екмечић Милорад, <i>Дуго кретање између клања и орања: историја Срба у новом веку 1492–1992</i>, Београд 2007. - Екмечић Милорад, <i>Срби на историјском раскришћу</i>, Београд 1999. - <i>Енциклопедија Републике Српске</i>, 1, Бања Лука 2017; - <i>Енциклопедија Републике Српске</i>, 2, Бања Лука 2018. - <i>Знаменита документа за историју српског народа 1538–1918</i>. (приредили Дејан Микавица, Владан Гавриловић и Горан Васин), Нови Сад 2007. - Исаиловић Невен, <i>Помени српског имена у средњовековним босанским исправама</i>, Српско писано наслеђе и историја средњовјековне Босне и Хума, Бања Лука – Источно Сарајево 2018, 261–282. - <i>Историја српског народа</i> (група аутора), I–VI, Београд 1994. - <i>Историјски атлас</i> (главни редактор Милош Благојевић), Београд 2011. - Крестић Василије, <i>Историја Срба у Хрватској и Славонији 1848–1914</i>, Београд 1995. - <i>Лексикон градова и тргова средњовековних српских земаља</i>, Београд 2010. - Љушић Радош, <i>Историја српске државности, II, Србија и Црна Гора нововековне српске државе</i>, Нови Сад 2001. - Максимовић Љубомир, <i>Византијски свет и Срби</i>, Београд 2009. - Микавица Дејан, Васин Горан и Нинковић Ненад, <i>Историја Срба у Црној Гори 1496–1918</i>, Нови Сад 2013. - Микавица Дејан, Лемајић Ненад, Васин Горан и Нинковић Ненад, <i>Срби у Хабзбуршкој монархији од 1526. до 1918</i>, I–II, Нови Сад 2016.				

- Михаљчић Раде, *Јунаци косовске легенде*, Београд 1989.
- Михаљчић Раде, *Крај Српског царства*, Београд 1975.
- Мишић Синиша, *Историјска географија српских земаља у средњем веку*, Београд 2013.
- *Нова историја српског народа* (приредио Душан Т. Батаковић), Београд 2000.
- Самарцић Радован, *Мехмед Соколовић*, Београд 1971.
- Слијепчевић Ђоко, *Историја Српске православне цркве*, I–III, Београд 2002.
- *Стари српски архив*, I–XV, Београд 2002–2016.
- Ћоровић Владимир, *Хисторија Босне*, Београд 1940.
- Ферјанчић Божидар, *Византија и Јужни Словени*, Београд 2009.
- Цвијић Јован, *Балканско полуострво и јужнословенске земље*, Београд 2011.

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.